

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 3 december 2014

Ö 5505-13

KLAGANDE

LW

MOTPART

Kronofogdemyndigheten

Box 1050

172 21 Sundbyberg

SAKEN

Arvode till konkursförvaltare

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2013-10-16 i mål Ö 7403-13

Med ändring av hovrättens beslut under punkten 2 fastställer Högsta domstolen arvodet till LW till 1 335 000 kr, varav 267 000 kr utgör mervärdesskatt.

Högsta domstolen upphäver hovrättens beslut under punkten 3, till följd varav det av tingsrätten fastställda utdelningsförslaget står fast.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

LW har yrkat att Högsta domstolen fastställer hans arvode till 1 335 000 kr inklusive mervärdesskatt.

Kronofogdemyndigheten har motsatt sig att hovrättens beslut ändras.

SKÄL

Bakgrund

1. LW var under cirka ett år företagsrekonstruktör i M2 Engineering AB. Rekonstruktionen upphörde två år och fem månader innan bolaget försattes i konkurs och LW utsågs till konkursförvaltare.
2. Domstolarna har funnit att LW på grund av uppdraget som rekonstruktör har varit förhindrad att åta sig uppdraget som konkursförvaltare, och att han borde ha underrättat tillsynsmyndigheten om sitt tidigare uppdrag, samt att hans underlåtenhet i detta avseende medför att det finns skäl att sätta ned hans arvode på grund av att han har brustit i omsorg och skicklighet vid fullgörande av sitt uppdrag som konkursförvaltare. Arvodet har satts ned med 335 000 kr till 1 000 000 kr.

Frågorna om jäv och underrättelseskyldighet

3. Enligt 7 kap. 1 § tredje stycket konkurslagen får den inte vara förvaltare som står i ett sådant förhållande till gäldenären, en borgenär eller någon annan att det är ägnat att rubba förtroendet för hans opartiskhet i konkursen.

Detsamma gäller om det i övrigt finns någon omständighet som medför att förtroendet för hans opartiskhet kan rubbas. Enligt paragrafens fjärde stycke har en förvaltare en skyldighet att omedelbart underrätta tillsynsmyndigheten om omständigheter som kan medföra jäv för honom.

4. Bestämmelsen om jäv syftar till att ge garantier för att förvaltaren är obunden av personliga intressen i konkursen och skapa skydd för gäldenären och borgenärerna. För bestämmelsens tillämpning är det inte nödvändigt att förtroendet för förvaltaren verkligen är rubbat. Det är tillräckligt att det typiskt sett finns en beaktansvärd risk för det (prop. 1988/89:31 s. 10).

5. En företagsrekonstruktör ska enligt 1 kap. 2 § lagen (1996:764) om företagsrekonstruktion undersöka om den verksamhet som gäldenären bedriver kan fortsättas helt eller delvis och i så fall hur detta kan ske samt om det finns förutsättningar för gäldenären att träffa en ekonomisk uppgörelse med borgenärerna. Han har vidare bl.a. att ge anvisningar till gäldenären om hur verksamheten ska bedrivas (2 kap. 14 § andra stycket) och bedöma om gäldenären ska tillåtas att vidta vissa transaktioner (2 kap. 15 §). En rekonstruktörs arbete förutsätter således en nära kontakt med gäldenären och borgenärerna.

6. En konkursförvaltare ska bl.a. undersöka huruvida det har förekommit något sådant förhållande som kan föranleda återvinning (jfr 7 kap. 15 § första stycket 2 konkurslagen) och även i andra hänseenden granska gäldenärens tidigare verksamhet. Denna granskningskyldighet innebär att om förvaltaren har varit rekonstruktör, så kan han komma att som förvaltare i en efterföljande konkurs behöva granska egna överväganden och beslut under rekonstruktionen. Sådan självgranskning är inte förenlig med kravet på opartiskhet och oberoende.

7. Frågan om en rekonstruktör kan utses till förvaltare i en efterföljande konkurs behandlas i förarbetena till lagen om företagsrekonstruktion. Regeringen ansåg att man i de flesta fall bör kunna utgå från att en rekonstruktör inte bör vara förvaltare i en näringsidkares efterföljande konkurs, men bedömningen kan också bli en annan (prop. 1995/96:5 s. 105 f.).
8. Det ska således göras en individuell bedömning i frågan om jäv föreligger att vara konkursförvaltare på grund av tidigare uppdrag som rekonstruktör. Vid den bedömningen kan ett flertal faktorer få betydelse, bl.a. hur lång tid rekonstruktionen har pågått och de åtgärder som då har vidtagits, hur lång tid som har förflutit från det att rekonstruktionen avslutades fram till konkursutbrottet och resultatet av rekonstruktionen.
9. I förevarande fall pågick visserligen rekonstruktionen under relativt lång tid – cirka ett år – men det hade förflutit två år och fem månader efter dess avslutande fram till konkursbeslutet, och rekonstruktionen synes ha varit framgångsrik. Det fanns såvitt framkommit inga utestående frågor som kunde medföra att LW skulle komma att behöva ägna sig åt granskning av egna åtgärder under rekonstruktionen. Detta talar för att LW inte på grund av jäv var förhindrad att åta sig förvaltaruppdraget och att hans bedömning i den frågan var riktig.
10. Under alla förhållanden har LW varit skyldig att underrätta tillsynsmyndigheten om sitt tidigare uppdrag, så att myndigheten – och i förlängningen även domstolen och andra berörda – kunde göra en egen bedömning i jävsfrågan. Frågan är om underlåtenheten kan medföra att hans arvode ska sättas ned.

Frågan om arvodesbestämningen

11. Enligt 14 kap. 4 § första stycket konkurslagen fastställs arvode till konkursförvaltare av rätten. I paragrafens andra stycke föreskrivs att arvodet

inte får bestämmas till ett högre belopp än som med hänsyn till det arbete som uppdraget har krävt, den omsorg och skicklighet varmed det har utförts samt boets omfattning kan anses utgöra skälig ersättning för uppdraget. Det är alltså förvaltarens utförande av förvaltningen av konkursboet som ska arvoderas efter skälighet, och brister i det utförda arbetet kan då inverka på vad som är skäligt arvode.

12. Ett åsidosättande av underrättelseskyldigheten enligt 7 kap. 1 § fjärde stycket konkurslagen låter sig inte hänföras till något visst arbetsmoment, vars arvodering skulle kunna påverkas av underlåtenheten. Det föranleder frågan om likväl en arvodesreduktion är möjlig.

13. Vid jävsbestämmelsens tillkomst gjorde Lagrådet ett uttalande – som departementschefen lämnade utan erinran – om att det vid prövningen av en jävig förvaltares arvode kunde komma att läggas honom till last att han inte underrättat tillsynsmyndigheten om de jävsgrundade omständigheterna (prop. 1988/89:31 s. 15 f.). Det finns däremot inget direkt lagstöd för att arvode till konkursförvaltare kan reduceras till följd av att förvaltaren inte har iakttagit sin skyldighet enligt 7 kap. 1 § fjärde stycket konkurslagen, att underrätta tillsynsmyndigheten om omständigheter som kan medföra jäv för honom att vara konkursförvaltare.

14. Det framstår som osäkert hur Lagrådets uttalande ska uppfattas. Möjligen har tanken varit att om ett jäv har påverkat förvaltningen, så kan en underlåtenhet att iaktta underrättelseskyldigheten inverka vid prövningen av arvodet. Men om det inte är fallet måste en nedsättning av arvodet på grund av att underrättelseskyldigheten inte har fullgjorts uppfattas som endast en sanktion för underlåtenheten. Det kan ifrågasättas om en sådan sanktion kan vara att jämställa med ett straff, i vart fall om arvodet sätts ned med ett inte

obetydligt belopp. För en sådan sanktion torde i så fall krävas stöd i lag (jfr NJA 2003 s. 99, som avser en annan situation).

15. Det anförda leder till slutsatsen att en konkursförvaltares åsidosättande av underrättelseskyldigheten rörande jävsgrundande omständigheter inte i sig kan medföra en reduktion av det arvode han ska tillerkännas enligt 14 kap. 4 § konkurslagen. Det gäller oavsett om det i efterhand visar sig att han faktiskt har varit jävig. En annan sak är att en underlåtenhet att iaktta skyldigheten att anmäla jävsgrundande omständigheter kan inverka på bedömningen huruvida vederbörande i fortsättningen är lämplig för förvaltaruppdrag.

16. I förevarande fall har, såvitt framgår, konkursförvaltningen skötts utan anmärkning. Det saknas därför stöd för att sätta ned det av LW begärda arvodet. Överklagandet ska alltså bifallas.

17. Med denna utgång är utrymmet för utdelning till borgenärerna detsamma som enligt det av tingsrätten fastställda utdelningsförslaget. Hovrättens beslut om återförvisning i den delen ska därför upphävas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ann-Christine Lindeblad (referent), Göran Lambertz, Dag Mattsson och Anders Eka
Föredragande justitiesekreterare: Anna Eleblad